

Protestantse Gemeente

Rapport

Werkgroep Eredienst

Dokkum, 13 juni 2019

Inhoudsopgave

Eredienst, vierplekken, voorgangers en veelkleurigheid

Inleiding	3
1. Eredienst in de PGDAW	4
- 1.1 Eredienst	4
- 1.2 Veelkleurigheid	4
- 1.3 Twee kleurboeketten	4
2. Eredienst, vierplekken, voorgangers en veelkleurigheid	6
- 2.1 De vierplek	6
- 2.2 De voorganger	6
- 2.3 Liturgische vormgeving	6
- 2.4 Muziek en zang	7
- 2.5 Verkondiging	7
- 2.6. Kinderkerk of Kindernevendienst	8
- 2.7 Diaconaat	8
- 2.8 Kerkenraad	8
- 2.9 Taakgroep eredienst	8
- 2.10 PR, Communicatie en Social media	9
3. Aanbevelingen	10
- 3.1 In gesprek over liturgie	10
- 3.2 Muziek en zang	10
- 3.3 Jongeren betrekken bij de preek	10
- 3.4 Erediensten evalueren	10
4. Afsluiting	11
- Gebed en gedicht	11

Werkgroepleden:

Arda de Boer (voorzitter)

Frans Bakker

Ds. Hans Oosterhoff

Ds. Herman de Vries

Klaske van Dellen

Pieter Visser (scriba/contactpersoon)

Inleiding

De Werkgroep Eredienst is door de Regiegroep verzocht te willen meedenken over de toekomst van onze PGDAW voor wat betreft de te houden erediensten in een tweetal kerkgebouwen (vierplekken). Uitgangspunt daarbij is geweest het Rapport Werkgroep Toekomst PGDAW, paragraaf 2.2.1. en 2.2.2.

Vanaf 1-1-2020 is er voor gekozen om als *één* PGDAW gemeente verder te gaan. Voor wat betreft de invulling van de erediensten is door de Werkgroep Eredienst als uitgangspunt gekozen voor 'Eenheid in verscheidenheid'.

In de periode februari t/m juni 2019 heeft, binnen de Werkgroep Eredienst, bezinning plaatsgevonden op de globale vormgeving van de eredienst en het geven van invulling aan de term 'Veelkleurigheid'. Als lichaam van Jezus Christus is onze gemeente één geheel. Naar die eenheid verlangen en zoeken wij. Tegelijk realiseren we ons, dat er in de manier waarop de Eredienst binnen het geheel van onze Protestantse gemeente gevierd wordt, verschillen zijn tussen de wijkgemeenten. Zoals een lichaam verschillende delen heeft, zo bestaat ook onze gemeente uit verschillende delen. Dat is zichtbaar in de verschillende vormen van Eredienst, die niet hetzelfde zijn en toch bij elkaar horen. Het rapport 'We beginnen opnieuw...' spreekt in dit verband over twee kleurboeketten. In onze rapportage nemen we deze beeldspraak over.

In ons 'één-gemeente-zijn' willen we daarom streven naar eenheid én veelkleurigheid en op grond van die eenheid zal er respect en ruimte moeten zijn voor verscheidenheid. Daarin zullen traditie en vernieuwing (bekende en speelsere vormen) in de Eredienst in beide vierplekken zichtbaar moeten worden.

Het is een uitdaging aan onze predikanten en taakgroep(en) om de dienst enerzijds herkenbaar te houden en anderzijds ook verrassend te maken. Zij krijgen de ruimte en het vertrouwen om de veelkleurigheid in de Eredienst alléén dan wel met anderen voor te bereiden en vorm te geven.

We constateren dat een groot deel van de jeugd en jongeren, in de leeftijdscategorie van 15 t/m 40 jaar, zich niet meer thuis voelt in de huidige eredienst en vorm van eredienst, de kerk verlaat, of al heeft verlaten.

Dit staat los van welke vierplek (kerkgebouw) dan ook. Toch is deze groep jeugd en jongeren 'de Kerk van de toekomst'. Daarom zal vanuit de Taakgroep¹ ook expliciet moeten worden gekeken naar de *veranderende* behoefte van deze groep jeugd en jongeren zodat ook zij in de toekomst bediend worden en zich thuis (blijven) voelen in onze gemeente qua geloofsbeleving.

Inbreng van al bestaande taak-, jongeren-, gespreksgroepen en commissies is daarom niet alleen welkom maar zal ook verrijkend kunnen werken om dit proces te versterken waarmee we jeugd en jongeren willen betrekken bij en behouden voor onze PGDAW-gemeente.

¹ Waar in dit rapport wordt gesproken van 'Taakgroep' en 'Sub-taakgroep', zal dit begrip t.z.t. mogelijk worden vervangen door 'Werkgroep' en 'Sub-werkgroep'

1. Eredienst in de PGDAW

1.1. Eredienst

In de eredienst komt God zó naar mensen toe, dat ze opgeroepen worden om op hun beurt naar Hem toe te komen en te dienen. Het is God zelf die hen dit ook mogelijk maakt.

In de eredienst is er ontmoeting en worden mensen geïnspireerd en getroost. De relatie met God wordt er gevierd, gezocht en onderhouden, net als de band tussen gemeenteleden onderling. Dit gebeurt door de uitleg van de Bijbel, het vieren van het Avondmaal, de bediening van de doop en het geven van de zegen.

Als antwoord prijst de gemeente God met psalmen, liederen, gaven en gebeden.

Anders gezegd: God wendt zich sprekend tot ons en wij worden door Zijn Woord aangeraakt.

1.1.1 Visie op de Eredienst

De Protestantse gemeente te Dokkum gelooft met het Oude Testament dat God, die de hemel en aarde gemaakt heeft, een verbond sluit met mensen. Ze gelooft met het Nieuwe Testament, dat Jezus Christus Zoon van God en zoon van mensen is. Zij weet zich door Gods Geest geroepen van dat heil te getuigen.

Ze weet zich opgenomen in de wereldwijde kring van kerkgenootschappen, groepen en mensen, die geloven in de God van Israël, de vader van Jezus Christus. Samen met hen verwacht en zoekt ze zijn koninkrijk².

Daarom komt zij op de eerste dag van de week samen in de kerk om de opstanding van haar Heer te vieren, te luisteren naar de verkondiging van Gods grote daden en voorbereid te worden op haar dienst in de wereld, in de gemeente en in de levens van mensen.

De gemeenteleden nemen actief deel aan de eredienst. Niet alleen in maar ook na de eredienst en op andere momenten en bij andere activiteiten ontmoeten de gemeenteleden de Heer en ook elkaar.

1.2 Veelkleurigheid

De PGDAW bestaat uit mensen, die het geloof op verschillende manieren verwoorden, vorm geven en beleven. Ze zijn onderling verbonden door het geloof in Jezus Christus en staan voor de uitdaging elkaar te (h)erkennen en te aanvaarden als kinderen van één Vader.

Dat betekent een voortdurende oefening om de ander de ruimte te geven en open te staan voor onderlinge ontmoeting.

Bovendien bestaat de gemeente uit mensen van verschillende leeftijden. Deze leeftijdsgroepen vragen om een eigen benadering om zich in de Eredienst te kunnen vinden. Tegelijk is het belangrijk in de Eredienst aandacht te schenken aan verbinding en ontmoeting tussen de generaties.

De PGDAW is een veelkleurige gemeenschap waarin de eredienst op verschillende manieren wordt gevierd in een, nu nog, viertal kerkgebouwen. Het is een open, brede en laagdrempelige gemeente, waarin plaats is voor iedereen en waarin ieder niet alleen bezoeker maar ook deelnemer kan zijn. Echter moet worden opgemerkt dat elk van deze vierplekken (kerkgebouwen) een bepaalde eigenheid heeft en uitstraalt. Ditzelfde geldt ook voor de bezoekers van de wekelijkse kerkdiensten en de predikanten die in de kerkgebouwen voorgaan.

1.3 Twee kleurboeketten

In alle erediensten in de Protestantse Gemeente te Dokkum wordt het basispatroon van de protestantse liturgie gehanteerd. In de eredienst in de verschillende wijkgemeenten zien we de in het rapport genoemde twee kleurboeketten terug.

Er is enerzijds een kleurboeket met een wat lossere invulling van de liturgie, eigen keuze van de Bijbellezing, meer interactie, multimedia, met regelmaat liederen uit andere bundels naast het Liedboek en andere muziekgenres.

In de kindernevendienst kan een ander Bijbelverhaal centraal staan dan in de preek.

Dit kleurboeket zien we vooral in de wijk 'Rondom de Herberg', dit geldt ook voor de wijk 'Rondom de Fontein'.

² De eerste twee alinea's zijn ontleend aan de Commissie meerjarenbeleid "Beginnen bij de toekomst, gemeente-zijn na 2000, Dokkum-Aalsum-Wetsens, 1998", blz.13

Anderzijds is er een kleurboekje met een wat vastere invulling van de liturgie met het gebed van de zondag en de antwoordpsalm zoals voor de betreffende zondag wordt aangegeven in het Dienstboek, Bijbellesing volgens het gemeenschappelijk leesrooster, de meeste liederen uit het Liedboek, klassieke kerkmuziek en andere muziekgenres. In de kinderkerk staat hetzelfde Bijbelverhaal centraal als in de preek.

Dit kleurboekje zien we vooral in de wijk 'Rondom de Grote of Sint Martinuskerk'.

De Sint Catharinakerk neemt in dit geheel van kleurboekjes een eigen positie in.

Het rapport "We beginnen opnieuw..." constateert een aantal belangrijke aandachtspunten:

- Zorg voor 'Eenheid in verscheidenheid'
- Het mengen van de wijkgemeentekleuren tot één nieuwe kleur is voor veel gemeenteleden een te grote stap³
- Twee kleurboekjes. Voor de toekomst van de PGDAW is het belangrijk om vormen van 'gemeente-zijn' te vinden waarin identiteit of kleur herkenbaar is voor gemeenteleden⁴
- 'Kleurgevoelige elementen' zoals de eredienst, zijn te groeperen in b.v. twee kleurboekjes, maar probeer deze kleuren niet te scherp af te bakenen
- Er is ruimte nodig voor bekende traditionele vormen en meer speelsere experimentele vormen van eredienst⁵

³ zie rapport 'We beginnen opnieuw', hoofdstuk 2.2.1 Identiteit en (wijk)gemeente kleur

⁴ zie rapport 'We beginnen opnieuw', hoofdstuk 2.2.1 Identiteit en (wijk)gemeente kleur

⁵ zie rapport 'We beginnen opnieuw', hoofdstuk 2.2.2 De zondagse eredienst

2. Eredienst, vierplekken, voorgangers en veelkleurigheid

De werkgroep Eredienst adviseert niet om te komen tot één vorm van eredienst voor de hele gemeente of naar erediensten die de gehele gemeente bedienen en in elke vierplek (kerkgebouw) uitwisselbaar zijn.

De werkgroep adviseert wel om de beide kleurboeketten elk een eigen thuisbasis te geven op de daarbij meest passende vierplek.

Daarbij wordt er naar gestreefd dat traditie en vernieuwing (bekende en speelsere vormen) in de eredienst in *beide* kerkgebouwen zichtbaar worden en gemeenteleden er op beide vierplekken mee in aanraking komen.

Om als gemeenteleden en wijkgemeenten naar de nieuwe situatie toe te groeien is het nodig om elkaar de gelegenheid tot ontmoeting en kennismaking te bieden. De predikantenwissel (kanselruil) kan er voor gaan zorgen, vooruitlopend op een definitieve sluiting van twee vierplekken, dat er meer beweging komt en verschuiving plaatsvindt van gemeenteleden naar andere vierplekken om daar de diensten bij te wonen, elkaar daar te ontmoeten in en ná de dienst, en zich er gaandeweg thuis te gaan voelen. Een proces van 'naar elkaar toegroeien'.

De vraag is: Hoe richten we de erediensten en de verdeling van verschillende vormen van erediensten over de beschikbare vierplekken zó in,

- dat de twee kleurboeketten herkenbaar aanwezig blijven zonder ze te scherp af te bakenen⁶
- dat de verschillende generaties zich aangesproken weten
- dat gemeenteleden, van verschillende kleuren, in de eredienst gevoed worden in hun geloof
- dat onze predikanten er mee uit de voeten kunnen

2.1 De vierplekken

Geef de kleurboeketten elk een eigen thuisbasis op de daarbij meest passende vierplek. Deze vierplek doet er toe. Kerkgebouwen zijn huizen met een ziel en bepalen mede de kleur van de eredienst.

Voor verschillende vormen van eredienst is een vierplek met de mogelijkheid tot flexibele groepsopstellingen gewenst. Net als een podium, goede geluidsversterking en beamer op alle vierplekken (kerkgebouwen) en voldoende Liedboeken om ook zonder beamer te kunnen vieren.

Voor de kindernevendienst is een goed ingerichte ruimte van belang.

In de Protestantse gemeente in Dokkum hebben we goud in handen. We zijn in de gelegenheid om te vieren in een gebouw '*waar nog de wolk gebeden hangt, van die zijn voorgegaan*' (Lied 280 uit het Liedboek). En we kunnen vieren in een veel jonger gebouw, met een heel andere eigentijdse uitstraling.

2.2. De voorganger

Laat de kleurboeketten ook herkenbaar zijn aan de voorganger en aan zijn/haar kleur, passend bij de eigenheid van een bepaalde vierplek.

Vanuit die thuisbasis maken voorgangers en gemeenteleden vrijmoedig uitstapjes naar de andere vierplek, terwijl iedere vierplek en voorganger zich uitnodigend en gastvrij opstelt voor het andere kleurboeket. Er ontstaan open grenzen, terwijl de kleurboeketten tot hun recht blijven komen.

Gemeenteleden zullen de ene vierplek als hun thuisbasis ervaren, maar zich ook op de andere vierplek welkom en op hun gemak voelen. In de balans tussen openheid en eigenheid ontstaat er ontmoeting, wisselwerking en wederkerigheid.

Dit kan door voorgangers te verbinden aan één van de vierplekken en hen met regelmaat voor te laten gaan op de andere vierplek. Dan kunnen ze twee dingen doen:

- Inspelen op het kleurboeket van deze gemeenteleden en de eigenheid van deze vierplek.
- Of juist op deze vierplek en aan deze gemeenteleden het andere kleurboeket laten zien.

2.3 Liturgische vormgeving

Het blijft belangrijk het basispatroon van de protestantse liturgie te blijven hanteren. Daarmee laat de Protestantse Gemeente van Dokkum zien, dat ze onderdeel is van de Protestantse Kerk in

⁶ zie rapport 'We beginnen opnieuw', hoofdstuk 2.2.1 Identiteit en (wijk)gemeente kleur

Nederland. Binnen dit speelveld is er veel mogelijk en kunnen zowel meer bekende als speelsere vormen (traditie en vernieuwing) op hun plaats vallen. Allerlei vormen van erediensten kunnen naast elkaar bestaan.

Te denken valt aan: Avondmaalsdiensten, Doopdiensten, Belijdenisdiensten, Bid- en Dankstond-diensten, Projectdiensten (Adventsproject en 40 Dagentijd/Paasproject), Taizé-vieringen, Vespers, ZWO-diensten, Doe-kerk, Kliederkerk, Sportkerk, Top2000 diensten, Fryske tsjinsten, Jeugddiensten, Startzondagdiensten, Praise-/Opwekkingsdiensten, Uitslaapdiensten, Ontmoetingsdiensten, Zangdiensten, Evangelisatiediensten, Kerkproeverij, Kerkennacht, etc.

De betrokkenheid van de gemeenteleden bij de eredienst kan worden vergroot door er met elkaar over te praten.

Zie aanbeveling 1: In gesprek over liturgie

2.4. Muziek en zang

De muziek- en liedcultuur van onze gemeente is veelkleurig.

Net als in de hele Protestantse Kerk in Nederland, kent de Protestantse Gemeente in Dokkum verschillende muziek- en liederengeneses. De liederen verschillen ook in geloofsvoorstellingen en Godsbeelden. In onze erediensten klinkt klassieke én reli-pop muziek. We zingen psalmen in allerlei berijmingen, praise-liederen, gezangen, liederen uit Taizé, uit Iona en liturgische liederen zoals het Kyrië en Gloria.

Al deze genres zijn te vinden in het Liedboek, Zingen en bidden in huis en kerk (2013)⁷. In datzelfde liedboek zijn liederen te vinden uit verschillende kerken. Van Engelse hymnen tot liederen uit (christelijk) gereformeerde bundels, van kinderliederen van Hanna Lam tot liederen van Johannes de Heer en van liederen uit de katholieke kerk tot het Leger des Heils. Het is in verschillende opzichten een oecumenisch liedboek dat in alle veelkleurigheid een verbindende rol speelt.

Daarnaast biedt het Liedboek gedichten en gebeden⁸.

Het Liedboek kent uiteraard ook zijn beperkingen in boven aangehaalde bundels.

Willen we erediensten in de toekomst blijvend toegankelijk maken voor de jongere generatie, dan zal het vertonen van teksten en muzieknotatie uit andere liedbundels dan het genoemde Liedboek noodzakelijk zijn (denk aan: Hemelhoog, Opwekking, Evangelische Liedbundel, Johannes de Heer, Sjongend op Wei, Zingende Gezegend, etc.).

Hier biedt beamergebruik een prima ondersteuning voor.

De werkgroep stelt vast, dat er uitstekend gebruik te maken is van de muzikale talenten van gemeenteleden, van jong tot oud. Denk aan het stimuleren van samen zingen en musiceren in cantorij, kinderkoor, gelegenheidskoor en muziekgroepjes en bands. Er wordt geïnventariseerd wat er al is en er worden verbindingen gelegd. Muziek- en zanggroepen worden goed begeleid en de muziek- en liedcultuur wordt opgebouwd.

Binnen de beide sub-taakgroepen Eredienst krijgen de verschillende genres – van klassieke kerkmuziek, liederen uit Liedboek en andere bundels aandacht. Professionals en gemeenteleden werken hier samen. Om eenheid in verscheidenheid te waarborgen én de kleurboeketten tot hun recht te laten komen, vormt het Liedboek met haar verschillende genres de basis voor de liederenkeuze. Zo blijft de gemeente ook in haar liedkeuze verbonden met en herkenbaar als deel van de Protestantse Kerk in Nederland waar ze bij hoort.

Zie aanbeveling 2: Muziek en zang

2.5 Verkondiging

De verkondiging kan op verschillende manieren vorm krijgen. Naast de bekende vorm van een preek, kan ook een speelsere vorm worden ingezet zoals het houden van een dialoog, een door jongeren gemaakt filmpje over een Bijbelgedeelte of thema. De inzet hiervan gebeurt in samenhang met de kleurboeketten, de sfeer van de vierplek en de eigenheid van de predikant.

Het is de moeite waard te onderzoeken hoe jongeren meer bij de preek kunnen worden betrokken. Dat is zeker mogelijk.

⁷ Zie bijvoorbeeld Psalm 8 en lied 8a t/m c in het Liedboek

⁸ Zie gedicht Kindertaal, bij Ps. 8 op blz. 26 van het Liedboek en gebed 'Een puinhoop God' bij Ps. 79 op blz. 214

Om gemeenteleden de gelegenheid te geven saamhorigheid en eenheid tussen de verschillende erediensten te ervaren, wordt als regel het gemeenschappelijk leesrooster gehanteerd. Dat is ook belangrijk als gemeenteleden verschillende vierplekken gaan bezoeken.

Aanbeveling 3: Jongeren betrekken bij de preek

2.6 Kinderkerk of kindernevendienst

Hoewel dit onderwerp niet wordt genoemd in het Rapport 'We beginnen opnieuw ...' voegen we dit toch graag toe. Kinderkerk of kindernevendienst horen in onze gemeente bij de eredienst en worden op beide vierplekken aangeboden. Het is belangrijk dat de inhoud en het thema, dat bij de kinderen naar voren komt, in overeenstemming is met het onderwerp van de hele dienst. We gaan er vanuit, dat mensen met hun kinderen, meer dan tot nu toe, verschillende vierplekken zullen bezoeken. Dan is het van belang dat op beide vierplekken dezelfde methode voor de kinderkerk/kindernevendienst wordt gebruikt.

2.7 Diaconaat

Het diaconaat heeft in de liturgie een plaats bij de gebeden en gaven. De oorsprong ervan ligt in de viering van de Maaltijd of het Avondmaal. We verwijzen naar het rapport van de Werkgroep Diaconaat.

2.8 Kerkenraad

De kerkenraad heeft, bij benoeming van ambtsdragers en taakgroepleden, de taak om de eigenheid van de beide kleurboeketten te waarborgen en voldoende zichtbaar te houden. Dat geldt ook bij het beroepen van voorgangers.

De kerkenraad houdt een jaargesprek met de Taakgroep Eredienst.

We verwijzen naar het rapport van de Werkgroep Kerkbestuur en organisatie.

2.9 Taakgroep Eredienst

De Werkgroep Eredienst adviseert de nieuw te vormen Kerkenraad om zo spoedig mogelijk na haar aantreden een gemeente-brede 'Taakgroep Eredienst' in het leven te roepen, bestaande uit twee sub-taakgroepen, voor elk van de twee vierplekken één.

2.9.1 Samenstelling Taakgroep Eredienst

De erediensten dienen goed georganiseerd te verlopen, daarom zijn er verschillende interesses en kwaliteiten nodig in de nieuw te vormen gemeente-brede Taakgroep en de twee sub-taakgroepen per vierplek. Daarbij valt te denken aan: theologische, muzikale, liturgische maar ook praktisch-organisatorische bekwaamheden.

Er moet naar gestreefd worden om in de Taakgroepen vertegenwoordigers te hebben vanuit:

- team van predikanten en kerkelijk werkers
- kerkenraad
- team van organisten
- andere personen/groepen die muzikale medewerking verlenen (bands, ad-hoc koor, etc.)
- gemeenteleden (waaronder óók jeugd en jongeren !!!)
- kindernevendienst(leiding)
- tienerdienst(leiding)
- preekroostermakers i.v.m. het onderhouden van contacten met de (gast-)predikanten/voorgangers

2.9.2 Taak gemeente-brede taakgroep Eredienst

De gemeente-brede taakgroep krijgt de taak de verdeling van de erediensten over de vierplekken te plannen.

Deze taakgroep zorgt er voor dat er een evenwichtig aanbod van verschillende vieringen is,

- verdeeld over het kerkseizoen (van september tot en met augustus)
- in samenhang met het kerkelijk jaar (van zondag van de 1^e Advent tot en met Eeuwigheidszondag)
- zó, dat de beide kleurboeketten tot hun recht komen
- passend bij en verdeeld over de beschikbare vierplekken
- in samenhang met talenten, identiteit en voorkeur predikanten
- het geven van advies aan kerkenraad op het gebied van liturgie en het stimuleren van de bezinning daarop in de gemeente

- het nadenken over en opstellen en bespreekbaar maken van verscheidene mogelijkheden om de eredienst te vieren

2.9.3 Taak sub-taakgroep Eredienst per vierplek

Deze beide taakgroepen richten zich op:

- verdere bezinning op de inhoud van de erediensten
- verdere invulling geven aan de erediensten
- het uitbrengen van adviezen aan de kerkenraad over de inrichting van het kerkgebouw
- mogelijkheid bieden tot napraten over de dienst en de preek (bijvoorbeeld op de zondag zelf of op een doordeweekse dag/avond in de vorm van een gespreksgroep)
- het – afhankelijk van het betreffende kleurboekje op de vierplek waarbij de sub-taakgroep hoort - stimuleren en kritisch begeleiden van multimediale ondersteuning voor zowel de preek als bij ondersteuning van een breder gebruik van liederen uit ook andere liedbundels
- het bij de gemeente bekend maken van het 'Liedboek, zingen en bidden in huis en kerk'
- het gebruik van het Liedboek in de eredienst stimuleren
- faciliteren en stimuleren van initiatieven vanuit de gemeente
- het periodiek evalueren van de verschillende vieringen

Zie aanbeveling 4: Erediensten evalueren

2.10 PR, communicatie en social media

Voor ouderen is Geandewei een goed middel voor communicatie over de eredienst. Jongeren worden beter bereikt via social media.

Voor mensen die tijdens de diensten thuis meeluisteren via kerk-web-radio is het belangrijk de liturgie op de website te zetten. Net als de tekst van liederen die niet in het Liedboek staan.

We verwijzen naar het rapport van de werkgroep PR en communicatie.

3. Aanbevelingen

3.1 In gesprek over liturgie

Organiseer gemeente-breed ontmoetingen waarbij mensen vanuit verschillende kleurboeketten met elkaar praten over de eredienst. Niet als beleidsvormende gesprekken, maar als pastorale ontmoetingen. De Werkgroep Eredienst heeft hiervoor desgewenst verschillende suggesties en materialen voorhanden, steeds gebaseerd op uitgaven of op artikelen op de website van de Protestantse Kerk in Nederland⁹.

3.2 Muziek en zang

- a) Stimuleer kerkmusici die verschillende genres beheersen en de lied- en zangcultuur van de gemeente kunnen helpen ontwikkelen
- b) Veelkleurigheid kan ook mee worden bepaald door het spel van de organist in de eredienst. Daarom valt te overwegen om medewerking van de organisten aan de eredienst, middels een rooster, over de diverse vierplekken te laten rouleren
- c) Bezoek andere kerken of kijk op internet hoe de muzikale bijdrage van jongeren wordt ingezet in de eredienst. Met name evangelische kerken en pinkstergemeenten zijn daar beter in dan gemeenten van de Protestantse kerk in Nederland
- d) Maak psalmen toegankelijker voor jongeren door een modernere begeleiding. Zie bijvoorbeeld de CD: *'Psalmen opnieuw gezongen'*
- e) Zorg voor de nodige muziekinstrumenten
- f) Geef het Liedboek, Zingen en bidden in huis en kerk (2013), meer bekendheid door liederen te oefenen

3.3. Jongeren betrekken bij de preek

Het is de moeite waard te onderzoeken hoe jongeren meer bij de preek kunnen worden betrokken. Dat is zeker mogelijk. We denken aan het onderzoek van *Nelleke Plomp-Rodenburg, 'Betrokken bij de preek - Hoe weten jongeren van 15-20 jaar zich bij de preek betrokken?'*, Ede 2018.

- a) Bekijk hoofdstuk 7, Aanbevelingen, in: *Nelleke Plomp-Rodenburg, Betrokken bij de preek - Hoe weten jongeren van 15-20 jaar zich bij de preek betrokken?'*, Ede 2018
- b) Nodig mevrouw Plomp uit voor een gesprek

3.4 Erediensten evalueren

Maak er een gewoonte van (nieuwe vormen van) erediensten grondig te evalueren en zo te leren van de ervaringen, zodat er een duurzame cultuur van erediensten van goede kwaliteit ontstaat. De Werkgroep Eredienst heeft hiervoor desgewenst een model voorhanden.

⁹ Zie ook het document: *'Fundamenten van Geloofsleven'*

4. Afsluiting

De Werkgroep is haar vergaderingen steeds begonnen met het lezen van een gedicht, een lied of met een gebed. Ditzelfde geldt ook voor de sluiting van haar vergaderingen.

Enkele voorbeelden van deze gedichten, liederen en gebeden staan hieronder vermeld.

Iepeningsgebed.

Heit yn `e himel, wolle Jo by ús wêze no `t wy by elkoar komme mei de opdracht dat der ek yn `e takomst yn Jo Gemeente earetsjinsten fierd wurde wer by wy net allinnich hoopje Jo oanwêzigens te fielen, mar wer by ek de leden fan Jo Gemeente har thúsfielen.

Wy besykje de grûn weryn dit siedde wurdt sa goed as mooglik te bewurkjen, mar allinne mei Jo seine kin der wat ta bloei komme.

Dêrom freegje wy Jo, lit de Hillige Geast oer ús weitsje sadat wy, as trouwe folgers fan Jezus, ús wurk dwaan meie.

Amen

Sluiting

Het bestaat

Het bestaat, de kracht die de Geest van God geeft.
Het bestaat, het nieuwe leven door de Geest van God.
Het bestaat, Pinksteren:
Je openstellen.
Bevrijd worden. Nieuw worden.

Door vertellen. Enthousiast maken.
Vernieuwen. Veranderen.

Allemaal eensgezind bij elkaar. Allemaal als broer en zus.
Allemaal gelukkig. Allemaal in één Geest.

Eén gemeenschap. Eén gemeente.
Eén kerk in de wereld.

Het bestaat, de nieuwe adem. Moed.
De ander verdragen. Jezelf verdragen.
De ander accepteren. Jezelf accepteren.
Geen haat. Geen ruzie. Geen oorlog.

Het bestaat, vrede voor mensen ver weg en voor mensen dichtbij.

Er zijn mensen, die elkaar begrijpen,
die bij elkaar horen, met elkaar, voor elkaar,
die één taal hebben, de taal van de liefde.

Dietrich Steinwede, in: Kees Harte en Piet Vos, 'Ik neem een woord, woorden voor viering, bezinning en gebed', verzameld door Kees Harte.

Lied: Eén in de veelheid

Samen zoeken wij naar woorden
om geloven te verstaan.

Samen vormen wij akkoorden
die Gods grootheid op doen gaan.

Liefde, vrede en vertrouwen
vinden wij van groot belang.

Daarmee mogen wij gaan bouwen
aan een kerk met samenhang.

Samen laten wij het horen
dat de Heer ons samenbindt.

Door Zijn naam zijn wij herboren
en door Hem aanvaard, bemind.

Wees bewogen, schep verbinding,
toon respect aan jong en oud,
stel je open, zoek ontmoeting
wees een lichtend licht en zoutend zout.

Tekst: Piet Schelling